

Diferenciální rovnice se separovatelnými proměnnými

Lenka Baráková

2. listopadu 2005

Obsah

Řešte diferenciální rovnici $y' = x(2 - y)$	3
---	---

Řešte diferenciální rovnici $y' = x(2 - y)$ s počáteční podmínkou $y(-1) = 3$

Řešte diferenciální rovnici $y' = x(2 - y)$ s počáteční podmínkou $y(-1) = 3$

$$y' = x(2 - y)$$

Rovnice je separovatelná. $f(x) = x, g(y) = y - 2$.

Řešte diferenciální rovnici $y' = x(2 - y)$ s počáteční podmínkou $y(-1) = 3$

$$y' = x(2 - y) \quad y \neq 2$$

Před samotnou separací proměnných (tj. podělením funkcí $g(y) = y - 2$) najdeme konstantní řešení. To splňuje podmínku $g(y) = y - 2 = 0$. Konstantním řešením je tedy funkce $y(x) = 2$.

Řešte diferenciální rovnici $y' = x(2 - y)$ s počáteční podmínkou $y(-1) = 3$

$$y' = x(2 - y) \quad y \neq 2$$

$$\frac{y'}{2 - y} = x$$

Separujeme proměnné pro $y \neq 2$.

Řešte diferenciální rovnici $y' = x(2 - y)$ s počáteční podmínkou $y(-1) = 3$

$$y' = x(2 - y) \quad y \neq 2$$

$$\frac{y'}{2 - y} = x$$

$$\int \frac{y'}{2 - y} dx = \int x dx$$

Integrujeme.

Řešte diferenciální rovnici $y' = x(2 - y)$ s počáteční podmínkou $y(-1) = 3$

$$y' = x(2 - y) \quad y \neq 2$$

$$\frac{y'}{2 - y} = x$$

$$\int \frac{y'}{2 - y} dx = \int x dx$$

$$\int \frac{1}{2 - y} dy = \int x dx$$

Můžeme použít "substituci"
proměnné y .

$$y = y(x) \\ dy = y(x)' dx$$

a přejít nalevo k

Řešte diferenciální rovnici $y' = x(2 - y)$ s počáteční podmínkou $y(-1) = 3$

$$y' = x(2 - y) \quad y \neq 2$$

$$\frac{y'}{2 - y} = x$$

$$\int \frac{y'}{2 - y} dx = \int x dx$$

$$\int \frac{1}{2 - y} dy = \int x dx$$

$$-\ln|2 - y| = x^2 + c$$

Obě strany integrujeme a dostáváme obecné řešení diferenciální rovnice v implicitním tvaru.

Řešte diferenciální rovnici $y' = x(2 - y)$ s počáteční podmínkou $y(-1) = 3$

$$-\ln |2 - y| = x^2 + c$$

Budeme se snažit vyjádřit y .

Řešte diferenciální rovnici $y' = x(2 - y)$ s počáteční podmínkou $y(-1) = 3$

$$-\ln |2 - y| = x^2 + c$$

$$\ln |2 - y| = -x^2 + c$$

Osamostatňujeme y na levé straně, tj. násobíme -1 .

Řešte diferenciální rovnici $y' = x(2 - y)$ s počáteční podmínkou $y(-1) = 3$

$$-\ln |2 - y| = x^2 + c$$

$$\ln |2 - y| = -x^2 + c$$

$$e^{\ln |2-y|} = e^{-x^2+c}$$

Odlogaritmujeme, tj. použijeme inverzní funkci k přirozenému logaritmu, kterou je exponenciála.

Řešte diferenciální rovnici $y' = x(2 - y)$ s počáteční podmínkou $y(-1) = 3$

$$-\ln |2 - y| = x^2 + c$$

$$\ln |2 - y| = -x^2 + c$$

$$e^{\ln |2-y|} = e^{-x^2+c}$$

$$|2 - y| = e^{-x^2} k, \quad k \in \mathbb{R}^+$$

$$e^{\ln \heartsuit} = \heartsuit$$

Navíc platí $e^{-x^2+c} = e^{-x^2} \cdot e^c = e^{-x^2} k$, přičemž k je nutně kladné.

Řešte diferenciální rovnici $y' = x(2 - y)$ s počáteční podmínkou $y(-1) = 3$

$$-\ln |2 - y| = x^2 + c$$

$$\ln |2 - y| = -x^2 + c$$

$$e^{\ln |2-y|} = e^{-x^2+c}$$

$$|2 - y| = e^{-x^2} k, \quad k \in \mathbb{R}^+$$

$$2 - y = e^{-x^2} k, \quad k \in \mathbb{R} - \{0\}$$

Absolutní hodnota je vždy kladná, zrušíme-li ji, dostaneme i záporná čísla. Můžeme to zapsat pomocí konstanty k , kterou povolíme kladnou i zápornou - mimo nuly.

Řešte diferenciální rovnici $y' = x(2 - y)$ s počáteční podmínkou $y(-1) = 3$

$$-\ln |2 - y| = x^2 + c$$

$$\ln |2 - y| = -x^2 + c$$

$$e^{\ln |2-y|} = e^{-x^2+c}$$

$$|2 - y| = e^{-x^2} k, \quad k \in \mathbb{R}^+$$

$$2 - y = e^{-x^2} k, \quad k \in \mathbb{R} - \{0\}$$

$$y = 2 - e^{-x^2} k, \quad k \in \mathbb{R} - \{0\}$$

Vyjádríme y .

Řešte diferenciální rovnici $y' = x(2 - y)$ s počáteční podmínkou $y(-1) = 3$

$$-\ln |2 - y| = x^2 + c$$

$$\ln |2 - y| = -x^2 + c$$

$$e^{\ln |2-y|} = e^{-x^2+c}$$

$$|2 - y| = e^{-x^2}k, \quad k \in \mathbb{R}^+$$

$$2 - y = e^{-x^2}k, \quad k \in \mathbb{R} - \{0\}$$

$$y = 2 - e^{-x^2}k, \quad k \in \mathbb{R} - \{0\}$$

$$y = 2 - e^{-x^2}k, \quad k \in \mathbb{R}$$

Konstantní řešení $y = 2$ můžeme do tohoto řešení zahrnout - pro $k = 0$.
Dostáváme tak obecné řešení v explicitním tvaru.

Řešte diferenciální rovnici $y' = x(2 - y)$ s počáteční podmínkou $y(-1) = 3$

$$y(x) = 2 - e^{-x^2}k$$

Hledáme partikulární řešení.

Řešte diferenciální rovnici $y' = x(2 - y)$ s počáteční podmínkou $y(-1) = 3$

$$y(x) = 2 - e^{-x^2}k$$

$$y(-1) = 2 - e^{-(-1)^2}k$$

Do obecného řešení dosadíme počáteční podmínku.

Řešte diferenciální rovnici $y' = x(2 - y)$ s počáteční podmínkou $y(-1) = 3$

$$y(x) = 2 - e^{-x^2}k$$

$$y(-1) = 2 - e^{-(-1)^2}k = 2 - e^{-1}k = 3$$

Upravíme.

Řešte diferenciální rovnici $y' = x(2 - y)$ s počáteční podmínkou $y(-1) = 3$

$$y(x) = 2 - e^{-x^2}k$$

$$y(-1) = 2 - e^{-(-1)^2}k = 2 - e^{-1}k = 3$$

$$- e^{-1}k = 1$$

Vyjádríme k .

Řešte diferenciální rovnici $y' = x(2 - y)$ s počáteční podmínkou $y(-1) = 3$

$$y(x) = 2 - e^{-x^2}k$$

$$y(-1) = 2 - e^{-(-1)^2}k = 2 - e^{-1}k = 3$$

$$- e^{-1}k = 1$$

$$\frac{1}{e}k = -1$$

Vyjádríme k .

Řešte diferenciální rovnici $y' = x(2 - y)$ s počáteční podmínkou $y(-1) = 3$

$$y(x) = 2 - e^{-x^2}k$$

$$y(-1) = 2 - e^{-(-1)^2}k = 2 - e^{-1}k = 3$$

$$-e^{-1}k = 1$$

$$\frac{1}{e}k = -1$$

$$k = -e$$

Vyjádríme k .

Řešte diferenciální rovnici $y' = x(2 - y)$ s počáteční podmínkou $y(-1) = 3$

$$y(x) = 2 - e^{-x^2}k$$

$$y(-1) = 2 - e^{-(-1)^2}k = 2 - e^{-1}k = 3$$

$$-e^{-1}k = 1$$

$$\frac{1}{e}k = -1$$

$$k = -e$$

$$y(x) = 2 + e^{-x^2}e$$

Dosadíme k do předpisu řešení.

Řešte diferenciální rovnici $y' = x(2 - y)$ s počáteční podmínkou $y(-1) = 3$

$$y(x) = 2 - e^{-x^2}k$$

$$y(-1) = 2 - e^{-(-1)^2}k = 2 - e^{-1}k = 3$$

$$- e^{-1}k = 1$$

$$\frac{1}{e}k = -1$$

$$k = -e$$

$$y(x) = 2 + e^{-x^2}e$$

$$y(x) = 2 + e^{-x^2+1}$$

Upravíme.

KONEC